

Förskolläraren som språklig förebild

Nyckelord: förskola, förskolepersonal, språkliga förebilder, språkmiljö, språkutveckling, ordförrådsutveckling.

Bakgrund och teoriansknytning

Det finns behov av att utveckla barns språk, specifikt barns ordförråd. Vi har en tanke om att det är det vi gör i den planerade undervisningen i förskolan. I barngrupperna idag har barnen kommit olika långt i sin språkutveckling och många barn pratar fler språk och har svenska som sitt andraspråk. En del barn möter svenska språket för första gången i förskolan. Förskolepersonal behöver vara språkliga förebilder under hela barnens förskoledag och använda sitt eget språk som redskap. Det innebär att på ett medvetet sätt använda ett rikt och nyanserat språk för att utveckla barns ordförrådsutveckling (Larsson & Björk-Willén, 2018; Sandell Ring, 2021). Vi var nyfikna på att förstå hur det ser ut i praktiken under en förskoledag och på vilka sätt barn får möta ett rikt nyanserat språk. Inom FoU i Ängelholm har förskolepersonal tillsammans med lektor undersökt detta.

Frågeställningen

Hur samtalar förskolepersonal med barn (1-3 år) i olika rutin- och mellanrumsaktiviteter?

Metod

Lektor har genomfört observationer i verksamheten vid två tillfällen med efterföljande återkopplingsdialog. Personalen har därefter filmat rutin- eller mellanrumssituation. Filmen har analyserats av förskolepersonal och lektor. Metoden som använts kan beskrivas som deltagande observation, där observation och dialog om filmad undervisning sker i den sociala miljö som studeras (Fangen, 2005).

Data från observation och analys av samtal om film är primärdata för tentativt resultat.

Resultat och diskussion

Vi är just nu i analysprocessen men kan se tendenser som vi vill diskutera. De mönster som vi hittills lagt märke till är:

- Förskolepersonal samtalar genom att sätta ord på föremål och det barn gör och visar.

De sätter ofta ord på det barn gör och visar. Miljö och material påverkar det personal benämner och samtalar om. Mer sällan sätter de ord på det de själva gör, beskriver föremål och använder i mindre omfattning synonymmer och nyanserar språket.

- Förskolepersonal ställer frågor till barnen

De använder både öppna och slutna frågor, men i mindre omfattning används öppna frågor.

Vi vill särskilt diskutera:

- **Hur:**
- metoden stöttar förskolepersonal till ökad språklig medvetenhet vilket resulterat i bättre språkliga förebilder tillsammans med barnen.
- gemensamt fokus bidrog till ökad språkvalité i mellanrummen.
- stöttning (av lektor) med gemensamt språkfokus har resulterat i mer nyanserat språk och språkrika lärmiljöer.
- arbetet gav ”ringar på vattnet”, då den språkliga medvetenheten spreds långt bortom situationer som observerades. ”Stöttnigen” ledde till ökad ”stöttning” till barnen.
- Enkla och praktiska modeller som vi fick till oss för att kunna arbeta vidare med att analysera och utveckla vårt språk.
- Öppna frågor, ”tre sekunders” regeln, balans i talutrymme, tempo och att verbalisera sina göranden
- Går att integrera i förskolans systematiska kvalitetsarbete.

Relevans för professionsutveckling

Möjligheten att få stöd i att etablera en struktur för kollegial och professionell utveckling är ett bidrag till professionsutveckling och utveckling av yrkesidentiteten.

Gemensamt engagemang kring ett fokusområde – blir en drivkraft.

Små skillnader i språkandet kan göra stor skillnad.

Behov av skifte av utvecklingsfokus, från undervisning till utbildning.

Referenser

Fangen, K.(2005). *Deltagande observation*. Liber.

Larsson, K. & Björk-Willén, P. (2018). *Språkutvecklande och flerspråkigt arbete i förskolan. Förskolan som arena för barns språkutveckling*. Rapport 2. Halmstad.

Sandell Ring, A. (2021). *Mångfaldens förskola - Flerspråkighet, omsorg och undervisning*. Studentlitteratur.